

DR. HERMINA ANGHELESCU: „TREBUIE SĂ GĂSIM SOLUȚII CA SĂ ATRAGEM LA BIBLIOTECĂ PE CEI CARE NU NE TREC PRAGUL...”

Liliana MOLDOVAN

Abstract

The article is about development of library science education in USA and Romania. The author, Dr H. Angelescu, underlines that the Romanian system must be reformed and mentions that the American program Biblionet, implemented in Romania would help improve the situation.

Keywords: information science, in-depth specialization, public/county/university library, library image, digitization, library collection, slogans in library.

* * *

În perioada 20-25 mai 2012, Dr. Hermina Angelescu, a fost invitată la Biblioteca Județeană Mureș (din Târgu-Mureș), pentru a ține un curs pe tema Bibliotecile și societatea informației. Cursul s-a ținut sub auspiciile Ambasadei SUA la București. În acest context, Domnia Sa a avut amabilitatea să îmi acorde un interviu și a acceptat să îmi ofere câteva date biobibliografice pe care le reproduc în fragmentul de mai jos.

Hermina G.B. Angelescu este profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării (School of Library & Information Science), Wayne State University, Detroit, Michigan, Statele Unite ale Americii. Dr. Hermina Angelescu are o vastă experiență, atât în domeniul bibliotecilor (a lucrat la Biblioteca Națională a României), cât și în învățământul superior biblioteconomic (a predat la School of Information, University of Texas at Austin și la School of Library & Information Science, Wayne State University, Detroit). A servit de mai multe ori în calitate de expert pentru Departamentul de Stat al SUA în legătură cu proiecte de biblioteci în Republica Moldova și România. Servește drept consultant pe probleme de biblioteci în Europa de Est pe lângă fundații de prestigiu din SUA, precum Fundația „Bill & Melinda Gates” și „International Research & Exchanges Board” (IREX). Este președinta Secției pentru Istoria Bibliotecilor din cadrul Federației Internaționale a Asociațiilor de Biblioteci (International Federation of Library Associations – IFLA), este membru în colegiul de redacție al mai multor publicații de biblioteconomie și știința informării precum „Annual Bibliography of the History of the Printed Book”, „Information & Culture: A Journal of History, Library & Archival Security”, „Slavic & East European Information Resources”, „Revista Arhivelor”, „Magazin Bibliologic”. Hermina Angelescu face parte din Comitetul de Acreditare (Committee on Accreditation) a facultăților de biblioteconomie și știința informării din SUA și Canada, comitet ce activează sub egida Asociației Bibliotecarilor Americani (American Library Association – ALA).

Hermina Angelescu este autoarea a numeroase articole în dicționare și enciclopedii, studii de specialitate publicate în reviste precum „Libraries & the Cultural Record”, „Journal of Documentation”, „International Information and Library Review”, „Encyclopedia of Library and Information Science”, „International Dictionary of Library Histories”. Alte publicații includ două volume co-editate și publicate de Library of Congress: „Libraries & Culture: Historical Essays Honoring the Legacy of Donald G. Davis, Jr.” (2006) și „Books, Libraries, Reading & Publishing in the Cold War” (2001), precum și traducerea lucrării „What Is Documentation?” („Qu'est-ce la documentation?”) de Suzanne Briet (2006), la fel și compilarea de indexe cumulative publicate în format tipărit și online și alcătuirea de bibliografii, precum „Republica Moldova în lume” (2007), lucrare de referință premiată la ediția a XVI-a a Salonului Internațional de Carte de la Chișinău, care a avut loc cu ocazia aniversării a 175-a de la înființarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. În 2004, în semn de recunoștință pentru activitatea de promovare a culturii române dincolo de granițele țării, Președinția României a conferit Herminei Angelescu Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler.

* * *

Liliana Moldovan (L.M.): Stimată doamnă Hermina Angelescu, sunteți profesor asociat la Facultatea de Biblioteconomie și Științele informării din cadrul Universității de Stat Wayne (Wayne State University). În ce direcție se îndreaptă învățământul biblioteconomic american? Cu ce provocări se confruntă?

Hermina Angelescu (H.A.): E greu de răspuns la o astfel de întrebare pentru că învățământul din SUA și Canada servește drept model întregii lumi. Aceste țări, Statele Unite și Canada, sunt enorm de dezvoltate din punctul de vedere al bibliotecilor de tot felul, atât publice cât și universitare, școlare și specializate. Cele mai renumite universități se află în Statele Unite, prin urmare bibliotecile lor și serviciile oferite sunt deosebite. Modelul american a fost preluat de țările din Europa de Nord și de Anglia, formându-se ceea ce se numește în literatura de specialitate modelul anglo-saxon, prin care serviciile de bibliotecă sunt axate pe necesitățile de informare și documentare ale utilizatorului.

Utilizatorul modern, pe care, din păcate, în România îl numim numai cititor, are nevoi de informare complexă. Ideea principală este că utilizatorul de astăzi are nevoie de informație de foarte bună calitate, obținută în cel mai scurt timp și evident că solicită o informație complexă sub forma unui text integral. Studenții, de pildă, stau în camerele de cămin și își fac temele în miez de noapte, accesează site-urile bibliotecilor de unde pot descărca articole de ultimă oră, articole în formă integrală și nu descrieri bibliografice

ale acestora, sub forma autor-titlu sau numai rezumat. În acest fel, ei își pot finaliza lucrările pe care trebuie să le predea profesorilor a doua zi.

În consecință, serviciile oferite de bibliotecile de peste ocean sunt foarte complexe, toate axate pe nevoile de informare ale individului din secolul XXI. Dacă ar fi să comparăm învățământul biblioteconomic din Statele Unite cu ce se petrece în România aș putea să spun că în România suntem în secolul trecut și asta o spun cu generozitate. În America de Nord acest învățământ biblioteconomic este foarte diversificat. Studenții se specializează pe diverse direcții pe care vor să le urmeze în domeniul biblioteconomiei. Dacă România produce niște generaliști (dacă ar fi să adoptăm modelul medical), SUA produce niște specialiști. Pe parcursul studiilor, studentul american se pregătește să devină, încă de la început, bibliotecar public ori bibliotecar universitar sau bibliotecar școlar. El știe de la bun început că vrea să lucreze cu copiii, adulți sau adolescenți, ori vrea să lucreze în domeniul medical sau să devină bibliotecar în domeniul juridic. Învățământul biblioteconomic din SUA este foarte flexibil. Dincolo de niște cursuri generale de bază, studenții se specializează, pe când în România, toți sunt înregimentați în anul I, II, III la cursuri generale, pentru că aici funcționează „modelul Bologna”, după care urmează un an, un an și jumătate de masterat, unde nu li se dă o mare posibilitate de specializare. În Statele Unite și arhiviștii se formează tot la facultățile de biblioteconomie. O altă specializare sunt informaticienii care lucrează în domeniul bibliotecilor și care învață să digitizeze informația și să o facă disponibilă prin intermediul internetului, la distanță. Tot acești bibliotecari-informaticieni țin în spate și întregul sistem integrat de bibliotecă. Sunt enorme diferențele între învățământul biblioteconomic din Europa de Est și cel din Statele Unite. Sinceră să fiu, nu văd prea multe șanse de apropiere și de modernizare în condițiile în care în România, învățământul biblioteconomic a fost întrerupt, chiar desființat, iar în clipa de față ne confruntăm cu un vid de cadre didactice cu doctorat de specialitate care să poată preda. La început, când s-a reînființat învățământul biblioteconomic, în anul 1990, au apărut, ca ciupercile după ploaie, foarte multe facultăți de biblioteconomie. Din fericire, multe dintre ele au dispărut fiindcă nu ofereau cursuri de înaltă ținută. Mai sunt câteva, dar și ele par cam înțepenite în timp și formează bibliotecari de secolul XIX, nu de secolul XXI. După părerea mea, curricula este învechită și ar trebui înnoită.

L.M.: Dintre cursurile pe care le predați, care vă este cel mai drag și pe care îl considerați cel mai util?

H.A.: Presupun că toate cursurile pe care le predau sunt utile pentru că atunci când predau clasele mele sunt pline. Limita de înscriere este de 25 de studenți într-un curs și nu mi s-a întâmplat să predau un curs la care să fie prezenți înlocuiți cu înscriși mai puțin de 20 de studenți. Dacă răspund la întrebarea legată de utilitate, presupun că aceste cursuri sunt utile. De fapt, așa au fost și gândite. O universitate americană nu își permite să ofere cursuri la care nu se înscriu studenți. Dacă există cursuri la care se înscriu mai puțin de cinci studenți, acele cursuri se anulează. Dacă ar fi să spun ce curs îmi este cel mai drag, pot spune că mie îmi place ceea ce fac și predau cu foarte mare pasiune și toate cursurile pe care le predau îmi sunt dragi – mai ales că ele se referă la niște discipline în care m-am specializat. În esență, îmi dau silința să fac un lucru cât mai bun, iar în momentul în care te implic și cu sufletul, și cu psihicul și ceea ce faci îți este drag. Eu predau de plăcere fiindcă îmi place să lucrez cu creiere adulte și mă bucur când studenții mei vin la sfârșitul cursului, după 14 săptămâni și îmi spun: „Doctor A., mi-am scos banii de pe urma cursului.” Aceasta este cea mai mare satisfacție a unui profesor: să vadă că ce a predat prinde roade.

L.M.: Cum ar trebui să procedeze cei care conduc destinele instituțiilor de învățământ biblioteconomic pentru a diminua diferențele și a se apropia de nivelul de performanță al instituțiilor similare din străinătate.

H.A.: După cum am spus, curricula trebuie regândită și reformulată. Dacă îi înregimentăm pe studenți și dacă îi obligăm să ia aceleași cursuri, nu ne atingem scopul. În medicină, de exemplu, medicii se specializează, la fel și la biblioteconomie. E un pericol să formăm numai generaliști și să nu îi lăsăm să aprofundeze. La biblioteconomie, curricula ar trebui regândită, dar o mare problemă este lipsa cadrelor didactice cu înaltă specializare care, realmente ar fi în stare să predea niște cursuri specializate și foarte aprofundate. Până una-alta, e un cerc vicios aici, în România.

L.M.: Am aflat că sunteți pasionată de istoria bibliotecilor românești. Dacă ar fi să recomandați studenților dumneavoastră un model de bibliotecă românească valoroasă, la care v-ați opri?

H.A.: Cam greu de spus, pentru că din păcate, prin serviciile pe care le oferă, nu prea văd o bibliotecă valoroasă, care să servească drept model în tot ceea ce face. Totuși, din punctul de vedere al colecțiilor m-aș referi la colecțiile de la „Batthyaneum” și la alte colecții unice pe care le-aș recomanda. Printre colecțiile unice aș recomanda colecțiile de la Biblioteca Teleki, dar ca bibliotecă renumită prin serviciile pe care le oferă mi-ar fi greu să aleg o bibliotecă despre care să spun „duceți-vă acolo că aveți ce vedea”. Încă băjbăim, bibliotecile publice din România și bibliotecile de felul celor universitare și școlare sunt în secolul XIX, unele în secolul XX, dar niciuna nu este în secolul XXI. Acest lucru se reflectă în datele concrete raportate în Anuarul statistic al României, care arată o situație tragică rezultată din faptul că, în România 10 % din populație vine la biblioteca publică, iar acestea ar fi niște cifre generos „umflate” – aș putea să spun. Ce face cealaltă parte a populației de 90 % care nu frecventează biblioteca, care nu știe că există o bibliotecă ce poate să îi satisfacă niște nevoi de informare? Aici nu aș da vina numai pe public, ci e și vina bibliotecii care nu trezește interesul publicului. Este trist și îngrijorător faptul că nici la biblioteca universitară nu vin studenții, în contextul în care

un individ merge la facultate patru ani, ia o diplomă bazată pe o lucrare finală de licență și acest individ nu a pășit în bibliotecă. Statisticile arată că 50 % din studenți vin la bibliotecă. Ce fac ceilalți de 50 % care nu au intrat în bibliotecă și obțin o diplomă? Devin medici de la care așteptăm să salveze vieți? Cum ajung ei profesori pe mâna cărora ne dăm copiii spre a fi educați? Cum ajung ei ingineri de la care ne așteptăm să ridice case? Mi-e greu să explic acest lucru. Am aflat din presă despre ultimele noutăți de plagiat comise de persoane care au fost puse în fruntea ministerelor, chiar la ministerul educației! Procurorul general al României a fost acuzat de plagiat! Așa nu se poate! E ceva în neregulă în România. Acești indivizi ori nu au călcat pe la bibliotecă, ori tezele lor au fost făcute de altcineva.

L.M.: Se știe că programul „Biblionet” a adus importante schimbări în sistemul bibliotecilor publice din România. Credeți că bibliotecile românești au reușit să profite suficient de mult de pe urma rezultatelor implementării acestui proiect?

H.A.: Aș vrea să explic, mai întâi ce este programul „Biblionet”. Programul „Biblionet”, este finanțat de Fundația Bill și Malinda Gates și este administrat în România de o fundație cu sediul la Washington, fundație care se numește IREX (International Research and Exchange Board). Scopul programului este să aducă computere, cu acces liber la public, în bibliotecile publice din România, atât din orașe, cât și din mediul rural. În plus, vizează pregătirea prin sesiuni de training a bibliotecarilor publici. Programul aduce și dotare tehnică și dezvoltare profesională. În total, programul a primit cam 28 de milioane de dolari, pe parcursul a șase ani și jumătate, din care mai avem un an și jumătate. Am fost implicată în acest proiect înainte ca el să fie adus în România, din perioada în care s-a făcut studiul de țară pentru a se stabili dacă programul poate fi aplicat în România.

Sper că acest program a fost folosit cu succes. Viitorul o va spune, rezultatele obținute în viitor vor grăi în favoarea lui „da” sau a lui „nu”. Pentru moment, statisticile nu indică o creștere substanțială a numărului de persoane care trec pragul bibliotecilor publice. Sperăm că anii ce urmează vor trimite la rezultate pozitive. Știu că am făcut foarte mult bine, în sensul că, în unele localități cu precădere rurale, „Biblionet”-ul a salvat bibliotecile de la dispariție. Unii primari amenințau bibliotecile comunale cu dispariția, dar când a apărut programul „Biblionet”, primarii s-au întrecut unii pe alții în renovarea bibliotecilor și pregătirea lor pentru a primi calculatoare, pentru că una din condiții (pentru a intra în program) a fost că aceste calculatoare trebuie să ajungă în clădiri și spații reamenajate. Acest fapt a dus la o vizibilitate a bibliotecii, ca edificiu măcar, în comunitate. Sperăm că „Biblionet”-ul va avea un impact pozitiv mai ales că bibliotecarii intrați în program au învățat multe, au venit în contact cu idei noi care vor conduce la îmbunătățirea imaginii bibliotecii și a bibliotecarului în societate. Astfel, în anii ce urmează vom reuși să trecem de acel 10 % ce reprezintă procentul de populație care solicită serviciile bibliotecilor publice.

L.M.: Dacă bine am înțeles, v-ați construit o imagine destul de clară despre situația bibliotecilor publice din România. Cum vedeți viitorul instituțiilor bibliotecare din țară? Au reușit aceste instituții să își facă simțite rosturile sociale și comunitare sau încă băjbăim pe acest teren?

H.A.: Eu zic, că băjbăim în continuare. Și afirm acest lucru pornind de la faptul că am o imagine clară asupra bibliotecilor din România, deoarece, înainte să mă duc în America, am lucrat 14 ani la Biblioteca Națională a României, în cadrul unor servicii diferite, și am cunoscut situația bibliotecilor din România. Apoi, am revenit în țară, chiar și de trei sau patru ori pe an ca să lucrez cu biblioteci din România, cu bibliotecari din România. Deplasările și inițiativele mele au fost susținute financiar de Departamentul de Stat al SUA și Ambasada SUA, care sunt interesați să contribuie la dezvoltarea bibliotecilor publice din țara noastră. Sunt multe „American Corner” amplasate în bibliotecile din România, cam 16 în total. Deplasările mele au fost plătite de Fundația „Bill și Melinda Gates”, când făceam studiul de țară. Deci, am o imagine foarte clară a bibliotecilor publice din România. Multe dintre ele sunt însă înțepenite în trecut și nu fac pași rapizi spre modernizare, adaptându-se serviciilor pe care individul de secol XXI le dorește de la o bibliotecă. Acum s-a deschis și noua clădire a Bibliotecii Naționale, deci nu putem să mai folosim pretextul: „N-avem Biblioteca Națională, n-avem clădire.” Dar, din păcate, avem doar clădirea, nu și viziunea de Biblioteca Națională. Ce ne lipsește nouă românilor este coordonarea, colaborarea și comunicarea eficientă, dorința de a sta fără orgolii prostești în jurul unei mese rotunde pentru a identifica niște idealuri și scopuri comune pe care să le atingem cu eforturi comune. Intenția de a colabora ne lipsește și este înfrântă de orgolii personale și instituționale. Toți vor să conducă, să fie lideri de proiect, dar proiectul nu există. Avem încă mult de lucru pe traiectoria aceasta. Mai mult progres nu există pentru că serviciile sunt în continuare similare celor oferite acum 20 de ani, iar biblioteca continuă să fie un depozit de cărți. „Biblioteca – templul cărții” este o sintagmă care nu îmi place fiindcă îmi spune că biblioteca este ceva static. În secolul XXI, biblioteca, mai ales cea publică, trebuie percepută ca un centru de informare. Individul de astăzi este ocupat cu mai multe slujbe și are în față multe tentații pentru petrecerea timpului liber, iar dacă biblioteca nu demonstrează că are capacitatea de a-i rezolva problemele de informare rapid și eficient, cu un produs de bună calitate, biblioteca își va pierde clienții. Pe de altă parte, multe persoane au calculatoare acasă și sunt conduse după percepția că totul se găsește pe internet și nu mai avem nevoie de bibliotecă și bibliotecar. Mulți afirmă astăzi: „Ce-mi trebuie mie biblioteca, când cu Google pot găsi orice pe internet?” Populația trebuie instruită că nu tot ce oferă internetul este de

bună calitate, iar bibliotecarul este cel care știe să filtreze informația și te poate îndruma să ajungi la informația de calitate. Totdeauna vom avea nevoie de biblioteci care să găsească drumul spre informația valoroasă. Bibliotecarii români vor rata ocazia de a arăta de ce sunt în stare dacă nu își revizuiesc oferta de servicii. Vor rata ocazia să se afirme într-o societate care este tot mai tentată să își procure informația în manieră independentă, fără ajutorul bibliotecarului.

Trebuie să batem fierul cât e cald și să găsim soluții ca să atragem la bibliotecă pe cei 90 % din cetățeni care nu ne trec pragul. În SUA, 70 % din populație merge la bibliotecă chiar dacă cu toții au computere acasă. În Finlanda, procentul este și mai mare. În această țară, 90 % din populație utilizează bibliotecile publice. Cum explicăm această discrepanță? Ce fac bibliotecile publice în țările astea de lumea se duce la ele și la noi nu vine? E un moment de introspecție pentru bibliotecarii români. Ar trebui să fie... dar încă bătăm.

L.M.: Dacă ar fi să alegeți un slogan prin care să îi atrageți pe români la bibliotecă, cum ar suna acesta? Care ar fi cele mai eficiente mijloace de pătrundere a bibliotecilor în comunitate și de atragere a publicului la bibliotecă?

H.A.: În privința sloganului, cred că aș organiza un concurs național în care să-i invit atât pe bibliotecari, cât și întreaga societate să inventeze sloganuri pe care le-am testa, un slogan pentru fiecare județ. Și așa aș organiza o campanie de sloganuri, nu l-aș face eu. Cât privește a doua parte a întrebării, aș spune că biblioteca ar trebui să se reinventeze, să se reorienteze în funcție de necesitățile noilor utilizatori. Biblioteca ar trebui să digitizeze foarte mult, să devină creatoare de conținut digital și să fie pregătită să ofere informație cititorului virtual chiar și atunci când biblioteca este fizic închisă (în afara orelor de program). Accesul cititorului virtual în biblioteca virtuală este posibil prin constituirea unor baze de date cu text integral: cărți electronice, reviste electronice și alte tipuri de baze de date. Cam așa văd eu viitorul dacă vrem să atragem lume la bibliotecă.

L.M.: În ultimii ani, spațiul cultural european s-a îmbogățit cu un număr destul de generos de biblioteci românești. Ce părere aveți despre acest fenomen? Cunoașteți activitatea bibliotecilor românești din străinătate?

H.A.: Cunosc bibliotecile românești din Chișinău, adică bibliotecile din Chișinău care au primit fonduri de carte românească din România. Văd utilitatea trimiterii acestor fonduri de carte pentru că în 1991, când Moldova s-a desprins de Uniunea Sovietică, fondul de carte al bibliotecilor de acolo era eminentamente rusesc, iar la bibliotecile din Chișinău continuă să existe o pondere mai mare a cărților rusești. Nici măcar acum nu s-a ajuns la o proporție de jumătate la jumătate și este nevoie în continuare de carte românească în R. Moldova, mai ales, în contextul în care în anii '90 ei nu aveau nici măcar Abecedare din care copiii să învețe românește. Mai sunt și celelalte biblioteci care s-au deschis prin formarea unor colecții de cărți care s-au trimis din România spre unele țări unde au emigrat români, cum ar fi Spania sau Italia. Nu cunosc componența acelor fonduri, deci nu pot să mă exprim exact. Aș pune însă o întrebare și aceasta ar fi o invitație către o cercetare serioasă și obiectivă referitoare la: ce fonduri de carte s-au trimis acolo, ce fel de cărți, care sunt așteptările cetățenilor români din acele localități și întrebarea: se duc oamenii să citească acele cărți? Sunt ele scoase din bibliotecă sau nu? Și dacă răspunsul va fi „nu”, atunci trebuie să regândim acest program, pentru că dacă noi, bibliotecarii, considerăm că ar trebui să le trimitem, muncitorilor din Spania, Eminescu și Topârceanu sau mai știu eu ce altă literatură pe care noi o considerăm de clasă și credem că ar fi utilă, trebuie să ne gândim că după ce lucrează 8 sau 10 ore pe zi (la adunat căpșuni sau altceva), românii nu se vor duce la bibliotecă numai pentru că există un fond de carte românească acolo. Ei s-ar duce la acea bibliotecă românească dacă ar găsi informație care să-i ajute practic, să le satisfacă o nevoie de informare, specifică, pe care o au. Am mari dubii că ei se duc să ia Slavici – Moara cu noroc – și stau să citească după ce vin istoviți de la câmp. Ar trebui să facem o evaluare a acestor biblioteci, a acestor fonduri de carte. Pentru moment nu pot spune dacă sunt bune sau nu, dacă sunt eficiente sau nu. Ar trebui să avem o discuție cu utilizatorii de acolo și pe baza lor să adunăm datele statistice legate de numărul cititorilor și de circulația fondurilor.

L.M.: Faceți parte din categoria persoanelor privilegiate care au reușit să transforme preocupările profesionale în pasiune. În afară de interesul pentru universul biblioteconomic, ce alte pasiuni aveți și ce proiecte doriți să realizați în viitor?

H.A.: Da, aveți dreptate, îmi place enorm ceea ce fac și predau din pasiune și plăcere. Când am ajuns în Statele Unite aș fi putut să aleg orice doctorat, dar am preferat să îmi continui profesia din România, profesie pe care o am la suflet, iar acesta este un mare privilegiu pentru că e o încântare să ai o meserie care îți aduce satisfacții profesionale și împliniri. Mă duc la congrese, prezint lucrări, fac parte din tot felul de asociații profesionale cum ar fi: IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci), acolo sunt președinta secției de Istorie a bibliotecilor. Fac parte din American Library Association, adică Asociația Bibliotecarilor Americani, fiind membră la două secțiuni din cadrul acestei organizații. Fac parte din Asociația Profesorilor de Biblioteconomie și Știința Informării, care reunește profesori din Statele Unite și Canada și mă implic în activitatea tuturor acestor asociații și nu sunt un simplu membru care își plătește cotizația, am responsabilități acolo, pe care le fac din plăcere, fiindcă nu mă obligă nimeni. Toată activitatea mea, cu

România, cu Europa de Est, cu Bulgaria, cu Serbia și Republica Moldova, o fac din plăcere și din dorința de a ajuta aceste țări să progreseze.

În afara preocupărilor mele profesionale, îmi place foarte mult să călătoresc, să cunosc locuri noi, oameni noi. A vizita o țară pe îndelete, după părerea mea, înseamnă să observi oamenii, să vezi cum se comportă, cum se îmbracă, să iei contact cu gastronomia locală. Să călătorești într-o țară străină nu înseamnă să vizitezi doar muzee și apoi să te duci în camera de hotel. Mi-aș dori să pot să petrec mai mult timp într-un loc. Mi-ar plăcea, spre exemplu să stau la o cafea pe trotuar și să-i observ și să intru în vorbă cu oamenii pe care îi întâlnesc. Îmi place să intru în vorbă cu oamenii pe care îi întâlnesc în avion, în autobuz, în parc, să văd ce gândesc, să îi văd cum se comportă, să află cu ce probleme se confruntă în viața de zi cu zi. Astfel, constat că suntem oameni cu toții și avem aceleași preocupări și aceleași dificultăți, iar acestea constituie o unitate, un fir comun care ne leagă pe toți.

Îmi place să descopăr culturi noi cu specificul local. Am vizitat multe țări, în jur de 50 și în mod deliberat nu am fost în Spania pentru că din câte am citit și știu despre Spania, am sentimentul că trebuie să îi dedic o perioadă mai lungă, să fiu expusă la un fel de infuzie de Spania. De aceea, mi-aș dori să am timp să stau mai mult în fiecare mare oraș din Spania, să cunosc oamenii, să sorb orașul, să îl miros, de când se trezește de dimineață până noaptea trecând prin Fiesta, prin Flamenco. Vreau să îmi rezerv o vacanță de trei luni, să stau în Spania și să mă perind dintr-un oraș într-altul. Sunt un turist înveterat, meticulos.

Când mă voi pensiona (fiindcă sunt un profesionist și îmi place ce fac, mi-am propus să mă pensionezez pe la vârsta de 70 de ani) voi călători și mai mult. Între timp colecționez artă, cumpăr obiecte de artă de la artiștii români, pictori, sticlari, artiști care pictează porțelan. Sunt selectivă, evident, dar îmi place să am o colecție eclectică, atât în apartamentul meu din București, cât și în casa mea din Detroit. Îmi place să ascult muzică. Chiar acum m-am întors de la concertul de încheiere a stagiunii Filarmonicii din Târgu-Mureș. Îmi place muzica, îmi plac culorile și chiar dacă nu sunt un creator de artă, sorb arta și îmi place. Deci, am preocupări de toate felurile, ca orice individ. Merg mai mult pe stilul clasic decât pe cel modernist, atât în muzică, cât și în artele vizuale. Nu aș putea să spun că sunt un cetățean de România sau de America, ci sunt un cetățean al lumii și îmi place să cunosc oameni din toate straturile sociale și din toate colțurile lumii și să constat că toți suntem la fel.

L.M.: Vă mulțumesc pentru această oportunitate și vă doresc succes în tot ceea ce faceți pentru românii de pretutindeni.

A consemnat Liliana MOLDOVAN,
redactor-sef, Agenția de presă AȘII ROMÂNI, Germania
(După www.asiiromani.eu)